

HORNARUL

Organul de specialitate al Uniunii Regnicolare a Măestrilor Hornari din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș
Az Erdélyi, Bánáti, Körösvölgyi és Máramarosvidéki Kéményseprőmesterek Országos Egyesületének Szaklapja
Fachblatt des Landesvereines der Rauchfangkehrermeister Siebenbürgens, des Banates, der Krischana u. Maramuresch

Redacția - Szerkesztőség - Redaktion: Redactor responsabil — Felelős szerkesztő — Verantwortlicher Redakteur

CLUJ,

Calea Reg. Ferdinand 117.

LADISLAU PAPP

Colaborator — Társ szerkesztő — Hilfsredakteur: **COLOMAN PLATZ**

Editor-Proprietar: Uniunea Regnicolară

Laptulajdonos: Az országos egyesület

Blatt-Eigentümer: Landes-Verein

FERDINAND I.

După închiderea ziarului nostru din luna trecută a sosit vestea zguduitoare, că a decedat Regele României-Mari, Ferdinand I. S'au închis ochii, cari cu atâta grijă au veghiat țara, a încetat a mai bate inima, care cu toate sentimentele sale s'a luptat pentru prosperarea țării și a popoarelor ei.

A căzut în doliu țara, care a iubit întru Marele Rege pe înfăptuitorul ei.

Toate straturile ale populației a luat un adio dureros dela nobilul Domnitor, care a avut un singur dor: înflorirea acestei patrii, și care chiar și între chinuitoarele dureri ale boalei sale nu a încetat să fie un bun părinte al acelora ce s'au simțit fii ai neamului. S'a închis mormântul după o epocă puternică a României-Mari, pentru a da loc unei epoci nouă, plină de nădejde.

În moștenirea marelui Rege a intrat Mihail I., care poartă deja pe capul Său laurii marilor antecesorii și întru care se unește toată speranța țării.

Cu credință pusă în viitor, cu nădejde reînviată privim spre noul Rege al României, întru convingerea, că va conlucra cu aceeași inimă pentru bunul tuturor, ca marele Său anterior.

L. P.

Mult havi lapunk lezárta után érkezett az a mélyen megdöbentő hír, hogy meghalt Nagy-Románia királya, I. Ferdinand. Lecsukódtak a szemek, melyek oly féltő gonddal tekintettek végig a hazán, megszűnt dobogni az a sziv, amelynek minden érzése az ország és népeinek boldogulásán függött. Gyászba borult az az ország, amely nagy királyában megteremtőjét tisztelte és szerette. Az ország minden néprétege fájdalmasan bucsuzott attól a nemesen gondolkozó Uralkodótól, aki mindennél előbbre helyezte a haza, a nemzet sorsát s aki súlyos betegségének fájdalmai között sem szűnt meg gondos atyja lenni mindazoknak, akik a nemzet fiainak vallották magukat. Vele együtt sirba szállott Románia történetének egy hatalmas korszaka, hogy egy újabb — reményteljes korszaknak adjon helyet. A megboldogult Uralkodó örökébe I. Mihály lépett, akinek gyermeki homlokát a nagy ősök babérja díszíti s akiben az egész ország reménye összpontosul.

A jövőbe vetett szilárd hittel, megújult reménységgel tekintünk Románia új királya felé, abban a meggyőződésben, hogy országa és népei boldogságát épp úgy szíven fogja viselni, mint nagy elődje.

P. L.

Nach Schluss unseres Blattes vom Juli erhielten wir die erschütternde Nachricht, dass König Ferdinand I. von Grossrumänien gestorben ist. Es schlossen sich jene Augen, die mit so viel Sorgfalt das Vaterland betrachteten, das Herz, dessen Gefühl an dem Fortschritt seiner Völker hing, hörte auf zu schlagen. In tiefe Trauer ist das Land versunken, das in seinem König den Erschaffer ehrte, liebte. Alle Volksschichten nahmenschmerzvollen Abschied von ihrem Herrscher, der das Los des Vaterlandes und der Nation am Herzen trug und der inmitten der Schmerzen seiner schweren Krankheit nicht aufgehört hat, ein sorgsamer Vater seiner Untertanen zu sein. Mit ihm wurde eine mächtige Epoche der Geschichte Rumäniens ins Grab gelegt, um einer neuen, hoffnungsvollen Epoche Raum zu machen. In das Erbe des verblichenen Herrschers ist Michael I. getreten, dessen kindliche Stirne das Lorbeer seiner grossen Ahnen schmückt.

Mit festem Vertrauen für die Zukunft, mit erneuerter Hoffnung blicken wir auf den neuen König Grossrumäniens empor, in Überzeugung, dass Er das Glück des Landes ebenso auf seinem Herzen tragen wird, wie sein grosser Vorgänger.

L. P.

Echivalentul coroanei

În Ardeal se mai aplică unele legi, cari la timpul său au fost alcătuite de fosta legiuire maghiară și validitatea cărora a fost și este recunoscută și azi în România. Multe neînțelegeri a cauzat însă aplicarea acestor legi acolo, unde au fost să se aplice sume în lei, prevăzute de lege în coroane.

Aceste dificultăți se elimină acum de un decret al Ministerului Comerțului și Industriei, care a fost publicat în Monitorul Oficial No. 147. din 7 Iulie 1927 și pe care îl comunicăm în întregime, și anume:

„Noi, ministru secretar de Stat la Departamentul industriei și comerțului, — având în vedere legea XVII. din 1884 valabilă încă în părțile cari au făcut cândva parte din vechiul Regat ungar, — având în vedere că sumele prevăzute în această lege nu mai corespunde cu valuta actuală și nu atinge scopul urmărit de lege, decidem:

Art. I. Toate amenzile sau taxele prevăzute prin legea XVII industrială din 1884, în viitor când vor fi aplicate se vor socoti o coroană egală cu 30 lei.

Art. II. D. Director general al industriei este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a prezentei deciziuni.

Data, la 18 Iunie 1927.

p. Ministru C. Stătescu.

No. 57—1926.“

Fără de a intra în explicațiuni îndelungate asupra cauzei, arătăm numai, că guvernul însuși a ajuns la convingerea, că nu mai poate avea loc neproporționalitatea de până acuma și a căutat să afle o soluție, care corespunde mai bine schimbărilor de valori. Însă față de aceasta nu putem lăsa necomentat, că dacă deja taxele și eventualele amenzi ce au de plătit meseriașii, au fost aduse în proporția, ca o coroană să fie egală cu 30 lei, atunci e justă și achitabilă solicitudinea măștrilor hornari, ca și taxele lor să fie stabilite cu proporția de cel puțin 1:30. Accentuăm, că „cel puțin“, deoarece această chee încă tot nu ajunge proporția, pe care o aplică meseriașii productivi. Însă în județele, unde nu s'a realizat încă nici această proporție, poate servi ordinul ministerial de mai sus ca argument grav.

C. P.

A korona egyenértéke

Erdélyben még igen sok olyan törvényt alkalmaznak, amit annakidején a magyar törvényhozás alkotott s amelyeknek érvényességét Románia mindezideig elismerte és elismeri. Sok zavart okozott ezeknek a törvényeknek alkalmazása ott, ahol koronákban kifejezett összegeket kellett leu-értékre átszámítani.

Ezeket a nehézségeket hidalja át a kereskedelmi és iparügyi miniszterium egy rendelete, amely a f. évi július 7-én megjelent 147. sz. Monitorul Oficialban jelent meg s amelyet egész terjedelmében közlünk:

„Mi, Kereskedelmi és Iparügyi Miniszter, tekintettel az 1884:XVII. t.-c.-re, amely a valaha volt magyar királysághoz tartozott területeken mai napig is érvényben van, s tekintettel arra, hogy az 1884:XVII. ipartörvényben említett összegek nem felelnek meg a mai valutának és nem fedezik a törvény tulajdonképeni célját, következőleg határozunk:

I. szakasz. Az 1884:XVII. ipartörvényben foglalt összes díjak és bírságok ezután alkalmazás esetén olyképen számítandók át, hogy 1 korona egyenlő 30 leuval.

Kelt, 1927 június 18-án

A miniszter helyett: C. Stătescu.

Sz. 57—1926.“

*

Anélkül, hogy bővebb fejtegetésbe bocsátkoznánk a dolog fölött, csak arra utalunk, hogy maga a kormány belátta az eddigi aránytalanság lehetőségét s igyekezett egy olyan megoldást találni, amely legjobban megfelel az értékváltozásoknak. De ezzel szemben nem hagyhatjuk szó nélkül, hogy ha már az iparosok által fizetendő díjak és esetleges bírságok arányát úgy állapították meg, hogy egy korona egyenlő harminc leuvel, akkor jogos és méltányos a kéményseprők abbéli óhajtása is, hogy a kéményseprési munkadíjak legalább 1:30 arányban állapíttassanak meg. Hangsúlyozzuk azt, hogy „legalább“, mivel ez a kulcs még mindig nem éri el azt az arányt, melyet más iparok, a produktívek, a koronaértékekkel szemben alkalmazhatnak. Azonban azoknak a megyéknek, ahol még ez az arány sincsen megvalósítva, nyomós érv gyanánt szolgálhat a fenti miniszteri rendelet.

P. K.

Der Gegenwert der Krone

In Siebenbürgen sind noch manche Gesetze gültig, die seinerzeit von der gewesenen ungarischen Regierung gegeben wurden und deren Gültigkeit von Seiten des rumänischen Staates anerkannt wird. Es kamen aber viele Missverständnisse vor, insbesondere was die Leuwährung der in diesen Gesetzen in Kronen festgesetzten Taxen und Geldstrafen anbelangt.

Diesen Schwierigkeiten macht jetzt ein Ministerialerlass, der im Monitorul Oficial Nr. 147 vom 7. Juli erschienen ist und den wir hier im ganzen Umfange wiedergeben, ein Ende:

„Wir, Minister des Handels und der Industrie, mit Rücksicht auf den Gesetzartikel XVII vom Jahre 1884, welcher auf den einst dem Königreiche Ungarn angehörten Gebieten auch heute gültig ist, und mit Rücksicht darauf dass die im Industriegesetz XVII/1884 vorgeschriebenen Beträge der heutigen Valuta nicht entsprechen und den eigentlichen Zweck des Gesetzes nicht decken, beschliessen wie folgt:

Art. I. Alle im G. A. XVII/1884 gefassten Taxen und Geldstrafen werden im Falle der Bemessung so umgerechnet, dass eine Krone mit 30 Lei gleich ist.

Gegeben am 18. Juni 1927. In Vertretung des Ministers: C. Stătescu. Nr. 57—1926.“

*

Ohne die Sache weiter zu erörtern, weisen wir nur darauf hin, dass die Regierung endlich von selbst eingesehen hat, dass die bisherige Unverhältnismässigkeit nicht mehr haltbar ist und trachtete eine Lösung zu finden, die den Wertabänderungen am besten entspricht. Demgegenüber können wir nicht unerwähnt lassen, dass wenn die Handwerker die Taxen und Geldstrafen in der Proportion von 1:30 bezahlen müssen, ist auch jener Wunsch der Rauchfangkehrermeister gerecht, dass die Arbeitstaxen der Rauchfangkehrer mindestens in der Proportion 1:30 festgestellt werden. Wir betonen das Wort „mindestens“, da dieser Schlüssel das Verhältnis noch immer nicht erreicht, das von den übrigen, von den produktiven Handwerkern angerechnet werden kann. Für jene Komitee aber, wo dieses Verhältnis noch nicht verwirklicht ist, kann obiger Ministerialerlass als schwerwiegendes Argument dienen.

K. P.

A kritikus pont

Ugylátszik érkezett az a pillanat, amelytől félnünk kellett. A tagok nemtörődömsége miatt elértünk ahhoz a kritikus ponthoz, amit joggal nevezhetnénk az agónia kezdetének. De éppugy, ahogy a haldokló embernek agóniája közepette van egy tiszta pillanata, mikor elmúlt életének minden öröme és minden siratnivalója elvonul lelki szemei előtt, úgy vonul el előttünk most lapunk multja minden küzdelmével, minden jó és rossz emlékével. Ime, ki kell jelentenünk, hogy ha tagtársaink jobb belátásra nem jutnak s nem küldik be sürgősen hátralékos díjait, a jövő hónaptól kezdve a „Hornarul“ szünetelni kénytelen mindaddig, amíg nem rendelkezünk megint a megfelelő összeg fölött, amire pedig a lap további kiadásához feltétlen szükség van.

Az első évben — emlékezünk csak vissza — milyen nehézségekkel küzdöttünk a lap kiadása körül. Érthető módon a „Hornarul“ nem jelenhetett meg rendesen minden hónapban, de a kitartó munka és a tagok pontossága és áldozatkészsége lehetővé tették, hogy a lap megjelenése rendes legyen. Egy-két rövid év. A választmány kitartó és önzetlen munkája egy kicsiny, de hűséges organumot teremtett tagjainak, ami legalább is büszkévé tette kartársainkat, egy olyan vivmányt kellett volna benne tekinteni, amit nem minden iparág mondhatott magáénak. S most haldoklik. Igen, most haldoklik, két évi élet, küzdelem után, a virágzás kezdetén.

Kaptunk olyan felszólítást is, hogy számítsuk be a tag- és lapdíjat a már befizetett memorandum költségeik terhére. Itt röviden csak azt válaszoljuk — amit egyébként mindenki igen jól tud — hogy ezek az összegek a memorandum keresztülvitelének a költségeit fedezték s így már nem lehet szó átszámításról.

Nem tudunk belenyugodni egy olyan megoldásba, hogy a lap egyszerüen megszűnjék, de viszont más elintézés nem kínálkozik. Nem hiszük, hogy bárki is a tagok közül nyugodt lélekkel kívánhatná, hogy a választmány tagjai fedezzék a sajátjukból, amit 300 tag elmulaszt. Tehát visszavonhatatlanul ki kell jelentenünk ismét, hogy ha tagjaink nem jutnak jobb belátásra, lapunk a jövő hónaptól kezdve belátatlanul időnkig beszünteti megjelenését. P. K.

Der kritische Punkt

Allem Anscheine nach ist der Augenblick gekommen, den wir befürchten mussten. Der Gleichgültigkeit unserer Mitglieder zufolge sind wir an den kritischen Punkt gelangt, den wir mit Recht den Anfang der Agonie nennen können. Aber ebenso, wie auch der Mensch einen reinen Augenblick des Bewusstseins inmitten der Agonie hat, wo alle Freuden und alle traurigen Geschehnisse seiner Vergangenheit vor seinen Augen wie ein Kaleidoskop vorbeiziehen, so erinnern wir uns aller Momente aus der kurzen Vergangenheit unseres Blattes. Siehe, da müssen wir erklären, dass wenn unsere Mitglieder nicht zu einer besseren Einsicht gelangen und ihre Rückstände nicht dringendst einzahlen, wir den „Hornarul“ vom nächsten Monate an einstellen müssen, bis wir nicht wieder über die nötigen Beträge verfügen.

Im ersten Jahre — wir erinnern uns noch allzu gut! — hatten wir gigantische Beschwerden zu bekämpfen. Begreiflicherweise konnte der Hornarul nicht alle Monate erscheinen, die ausdauernde Arbeit und die Pünktlichkeit der Mitglieder hat es aber ermöglicht, das regelmässige Erscheinen zu sichern. Es waren zwei kurze Jahre und heute müssen wir doch davon sprechen, dass wir das Blatt auf unabsehbare Zeit einstellen müssen. Unsere Kassa ist leer, wir können nicht weiter. Wenn wir binnen einem Monate die Rückstände nicht erhalten, ist die Katastrophe da. *K. P.*

A szellőzőcsatornák, mint kémények

Szó volt róla, hogy a szükség bizonyos eseteiben megengedhető a központi fűtőberendezések szellőzőcsatornáinak füstvezető testek gyanánt való használata olyképen, hogy a szellőző nyílás lezárása és egy tisztogató ajtócska alkalmazása után a csatorna kémény gyanánt szolgáljon, amibe a fűtőkályhák és tüzhelyek füstcsövei is beletorkollanak.

De nem szabad elfelednünk, hogy ezeket a szellőzőcsatornákat rendszerint nem építik a tűzbiztonsági szabályok által megkövetelt gondossággal s legtöbbször olyan falakon vezetik át, amelyekbe az építmény faalkatrészei is beletorkollanak, eltekintve a falazat egyéb hiányosságaitól.

Többször volt alkalmunk tapasztalni, milyen súlyos tüzeseteket okoztak ezek a szabálytalanságok, amelyek legtöbbször a füstvezető csator-

nák szabálytalan építésére és meg nem engedhető használatára vezethetők vissza. Annál csodálatosabb, hogy egyes hatóságok megengedik a szellőzőcsatornák kémény helyett való használatát.

Ez a hanyag engedékenység ilyen súlyos természetű ügyekben egyáltalán nem helyénvaló. Megértjük, hogy a körülmények kritikusak lettek és minden intézkedést mérlegelni kell gazdasági szempontból is, ez azonban nem jelenti azt, hogy ott takarékoskodjunk, ahol nem szabad, különösen ha ezzel a takarékoszággal súlyosan vétünk a tűzrendészeti szabályok és rendelkezések nagyfontosságú határozmányainak. *P.*

Die Abluftkanäle

Es war Rede davon, dass es nach den gegenwärtigen Notbestimmungen ausnahmsweise zulässig ist, den Abluftkanal des Kesselraumes der Zentralheizung nach Schliessen der Abluftöffnung und Anbringen einer Reinigungsöffnung als Schornstein zu benützen, an den dann der Stubenofen und der Küchenherd angeschlossen werden könnte.

In der Regel werden aber die Abluftkanäle nicht mit der nötigen Sorgfalt in Bezug auf Feuersicherheit angelegt und zum grossen Teile ins Mauerwerk geführt, in welches auch Holzteile der Baukonstruktion hineinragen, von anderen Undichtheiten des Mauerwerkes usw. ganz abgesehen. Man hatte mehrfache Gelegenheit, zu erfahren, welche folgenschwere Brände durch die Benützung von Abluftkanäle als Schornsteine verursacht wurden. Umso erstaunlicher ist es, dass manche Behörden die Benützung der Abluftkanäle als Schornsteine gestattet haben.

Eine derartige Toleranz in so schwerwiegenden Sachen ist absolut unzulässig. Wir geben zu, dass die Zeitverhältnisse kritisch geworden sind, daher jede Massnahme auch von ökonomischer Seite betrachtet werden muss, jedoch heisst dasselbe nicht am unrichtigen Platze zu sparen, wenn feuerpolizeiliche Rücksichten in Frage kommen. *P.*

